

Р. В. Пилипчук

Кржижановський Гліб Максиміліанович

КРЖИЖАНОВСЬКИЙ Гліб Максиміліанович (псевд.: Брут, Ганс, Гризунов, Клер, Ланін та ін.; 12(24). 01. 1872, м. Самара, Росія – 31. 03. 1959, Москва) – партійний діяч, фахівець у галузі енергетики. Академік АН СРСР і АН УРСР (1929). Герой Соц. Праці (1957). Державні нагороди СРСР. Закін. С.-Петербур. технол. інститут (1894). У рев. русі від 1891. Разом із В. Леніним брав участь у створенні Союзу боротьби за звільнення робітн. класу в С.-Петербурзі, входив до його керів. центру. 9 грудня 1895 заарешт. і засудж. до 3-х р. заслання. В ув'язненні та на засланні написав низку рев. пісень, зокрема «Варшав'янку», «Біснуйтеся, тирані», що користувалися популярністю. 1901 звільнений, від 1903 жив і працював у Києві. Входив до складу організац. комітету зі скликання 2-го з'їзду РСДРП. 1905 – чл. київ. більшов. групи «Вперед», голова страйк. комітету Пд.-Зх. залізниці, актив. учасник рев. подій. 1906 переїхав до С.-Петербурга, від 1910 мешкав у Москві. У 1910-х рр. керував будівництвом електростанцій у Підмосков'ї. Від 1919 – голова комітету держ. споруд Вищої ради нар. господарства; від 1920 – голова Держ. комісії з електрифікації Росії (під його керівництвом розроблено [ГОЕЛРО План](#)); водночас 1929–39 – віце-президент АН СРСР (зробив знач. внесок у створення Відділ. тех. наук АН СРСР, формування інститутів тех. профілю); 1930–59 – засн. і дир. Енергет. інституту АН СРСР (Москва); 1932–36 – голова Все-союз. комітету з вищої тех. освіти при ЦВК СРСР і заст. наркома освіти РФ. Наукові дослідження: створення єдиної енергет. системи країни, роль електрифікації машин і електротехнологій у розвитку техніки, комплексне використання палив. ресурсів на енергохім. основі, організація соціаліст. планування. Автор спогадів про В. Леніна, які

неодноразово перевидавалися у СРСР багатьма мовами. Прах К. розміщений у Кремлів. стіні на Красній площі.

Основні праці

Десять лет хозяйственного строительства СССР: 1917–1927. Москва, 1927; Сочинения. Т. 1–3. Москва; Ленинград, 1933–36; Избранное. Москва, 1957.

Рекомендована література

1. Флаксерман Ю. Н. Г. М. Кржижановский. 1964;
2. Г. М. Кржижановский. Жизнь и деятельность: Сб. воспоминаний. 1974;
3. Карцев В. П. Кржижановский. 1985 (усі – Москва).

Бібліографічний опис:

Кржижановський Гліб Максиміліанович / Р. В. Пилипчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-1948>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).